

การจัดทำคู่มือ SEA เชิงพื้นที่

ดร.ชญาทัต เนียมสอาด

การวางแผนเชิงพื้นที่

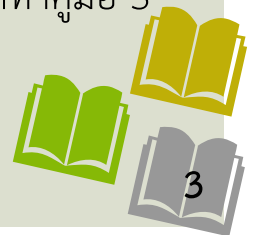

- การวางแผนเพื่อดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น ๆ โดยข้อมูลจะครอบคลุมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเศรษฐกิจและสังคม
- พื้นฐานการวางแผนเชิงพื้นที่เป็นการกำหนดกรอบการใช้ที่ดิน สำหรับการลงทุนในโครงการสาธารณะหรือโครงการเอกชน ตลอดจนการใช้ที่ดินเพื่อการคุ้มครองหรือส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านกฎระเบียบและการพัฒนาผ่านการวางแผนเชิงพื้นที่ร่วมกันจากตัวแทนของแต่ละหน่วยงานเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาร่วมกัน เช่น ประเภทของการพัฒนา สถานที่ในการพัฒนา การพัฒนาควรดำเนินการเมื่อใด และระยะเวลาของการพัฒนา
- ประเด็นการพัฒนาร่วมกันเหล่านี้จะช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการวางแผนมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นตรงกัน ซึ่งนำไปสู่วิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายของการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่
- นอกจากนั้นยังมีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาในการวางแผนเชิงพื้นที่ทุกกิจกรรม คือ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction: DRR) เช่น การแยกการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีความอ่อนไหว (พื้นที่ที่อยู่อาศัย โรงเรียน ฯลฯ) ออกจากเขตโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานให้มีความคงทนต่อความเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติ

หลักการและเหตุผลในการใช้ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

- สศช. ได้เผยแพร่ SEA guideline ในปี พ.ศ. 2563 และยังมีการปรับปรุงในปี พ.ศ. 2564 โดยมีหน่วยงานจัดทำแผนหลายหน่วยงาน ในหลายสาขาและพื้นที่ ได้นำไปใช้ในการศึกษา SEA
- SEA guideline เป็นประโยชน์ในการแนะนำสร้างความรู้ความเข้าใจด้าน SEA ที่ถูกต้อง เป็นเอกสารอ้างอิงที่ใช้เป็นกรอบงานและขั้นตอนของการศึกษาที่ถูกต้อง และเป็นมาตรฐานกลางร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงผู้สนใจทั่วไป
- แนวทาง SEA ที่เผยแพร่เป็นแนวทางทั่วไป (General Guideline) ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการนำไปประยุกต์ใช้ของหน่วยงานให้เหมาะสมกับแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ และใช้กับแผนที่ที่มีบริบทและลักษณะแวดล้อมที่แตกต่างกัน
- เพื่อสนับสนุนให้เกิดการประยุกต์ SEA สำหรับแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้แพร่หลาย สศช. จึงพิจารณาความจำเป็นในการจัดทำคู่มือการประยุกต์ใช้ SEA (SEA Handbook) เพื่อช่วยสนับสนุนผู้ใช้ในการนำไปเป็นคู่มือในการศึกษา SEA ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
- การจัดทำคู่มือการประยุกต์ใช้ SEA ฉบับนี้มีความสำคัญในการนำกรอบงานและขั้นตอนการศึกษา SEA จากแนวทาง SEA ทั่วไป มาใช้และปรับปรุงเพิ่มเติมขั้นตอนเฉพาะเจาะจงให้เหมาะสมกับการใช้ SEA สำหรับแผนพัฒนาเชิงพื้นที่
- มีการทบทวนกรณีศึกษาของต่างประเทศและในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ สศช. ได้ดำเนินการงานการศึกษา SEA ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เป็นโครงการศึกษานำร่องเพื่อถอดบทเรียนและความรู้ นำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการพัฒนาจัดทำคู่มือ SEA เชิงพื้นที่สำหรับการพัฒนาเชิงพื้นที่ต่าง ๆ

รูปแบบ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

รูปแบบ SEA	ข้อได้เปรียบ	ข้อจำกัด
1) SEA เชื่อมโยงกับการวางแผนแบบมีความสัมพันธ์ครั้งเดียว (One Opportunity Model)	- ขั้นตอน SEA มีการแยกการดำเนินงานออกมาอย่างชัดเจน - มีความเหมาะสมกับการทบทวน ปรับปรุงแผนพัฒนาฯ หรือประเด็นการวางแผนเชิงพื้นที่ที่มีการขับเคลื่อนการดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว	- ผลของการศึกษาของ SEA อาจล่าช้าเกินไป มีความสัมพันธ์ครั้งเดียว (One Opportunity) - มีความเสี่ยงที่ผลของ SEA จะไม่สามารถบูรณาการกับการวางแผนเชิงพื้นที่ได้
2) SEA เชื่อมโยงกับการวางแผนแบบคู่ขนานกัน (Parallel Model)	- ทำให้เกิดการบูรณาการผล SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง - ผล SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหรือประเด็นการพัฒนาพื้นที่และการจัดการพื้นที่ ผ่านจุดเชื่อมโยงได้ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาตามความเหมาะสม - การจัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่สามารถตอบสนองความต้องการของการวางแผนพัฒนาฯ ได้อย่างเหมาะสม	- การดำเนินงานแบบคู่ขนาน จำเป็นต้องใช้กระบวนการสื่อสารระหว่างคณะผู้จัดทำแผนเชิงพื้นที่กับคณะผู้จัดทำ SEA ในการสร้างความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การบูรณาการผล SEA กับแผนเชิงพื้นที่หรือประเด็นการพัฒนาพื้นที่และการจัดการพื้นที่ - มีการแยกกระบวนการจัดทำแผนเชิงพื้นที่กับกระบวนการ SEA อย่างชัดเจนส่งผลให้ผล SEA อาจไม่สอดคล้องกับกระบวนการจัดทำแผนเชิงพื้นที่ และเกิดความล่าช้าในการทบทวนผล SEA

รูปแบบ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

รูปแบบ SEA	ข้อได้เปรียบ	ข้อจำกัด
3) SEA เชื่อมโยงกับการวางแผนแบบบูรณาการ (Integrated Model)	- เป็นรูปแบบที่สนับสนุนให้กระบวนการจัดทำแผนเชิงพื้นที่หรือประเด็นการพัฒนาพื้นที่และการจัดการพื้นที่ได้พิจารณาผล SEA ตลอดทุกขั้นตอน จึงไม่เสียเวลาในการส่งต่อแลกเปลี่ยนผล SEA และข้อมูลที่เกี่ยวข้องของทั้ง 2 กระบวนการที่มีความก้าวหน้าของการดำเนินงานไปพร้อมกัน - เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันของคณะผู้จัดทำแผนเชิงพื้นที่ และคณะผู้จัดทำ SEA ผ่านกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน - ผล SEA สำหรับการพัฒนาพื้นที่จะได้รับการผนวกเข้ากับแผนเชิงพื้นที่ หรือประเด็นการพัฒนาพื้นที่และการจัดการพื้นที่ที่แน่นอนกว่า	- คณะผู้จัดทำแผนเชิงพื้นที่ และคณะผู้จัดทำ SEA ที่ร่วมกันดำเนินงานต้องมีความเข้าใจทั้งกระบวนการจัดทำแผนและ SEA เพื่อให้เกิดการบูรณาการอย่างถูกต้อง - จำเป็นต้องมีผู้ควบคุมภาพการดำเนินงานเชิงวิชาการที่เข้าใจทั้งกระบวนการจัดทำแผนและกระบวนการ SEA และเชื่อมประสานสร้างความเข้าใจในคณะทำงานให้สามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการจัดทำแผนด้วย SEA
4) SEA เชื่อมโยงกับการวางแผนเมื่อมีความจำเป็นต่อการตัดสินใจ (Decision-centered model)	- เป็นรูปแบบที่มีความสะดวกในการนำกระบวนการ SEA บางขั้นตอน เข้ามาวิเคราะห์ในการจัดทำแผนเชิงพื้นที่ ตามความจำเป็นและความต้องการในแต่ละส่วนของ SEA	- ขาดความเชื่อมโยงทางความคิดของกระบวนการ SEA ทั้งกระบวนการที่เป็นเหตุและเป็นผลตั้งแต่ต้นกระบวนการจนจบกระบวนการ

โครงสร้างของคู่มือ

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 2

ขั้นตอน SEA เชิงพื้นที่

บทที่ 3

บทสรุป

ภาคผนวก

วัตถุประสงค์ของคู่มือ

1

เพื่อประยุกต์ใช้ SEA ในการสนับสนุนการวางแผนเชิงพื้นที่สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2

เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ขั้นตอนและเทคนิควิธีการในการใช้ SEA เพื่อบูรณาการผลลัพธ์กับการวางแผนเชิงพื้นที่ โดยสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

เป้าหมายผู้ใช้

เป้าหมายกลุ่มผู้ใช้คู่มือ ประกอบด้วย หน่วยงานเจ้าของแผนเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะ หน่วยงานสนับสนุนการพัฒนา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่สนใจและมีส่วนได้เสียกับการพัฒนา อีกทั้งผู้มีอำนาจตัดสินใจและผู้มีส่วนได้เสียระดับต่าง ๆ ในการจัดทำและตัดสินใจของแผนพัฒนา ตลอดจน นักวิชาการ ที่ปรึกษาทางวิชาการและการวางแผนเชิงพื้นที่

ขอบเขตการใช้คู่มือ

คู่มือ SEA เชิงประยุกต์ได้จากการถอดบทเรียนการศึกษา SEA ของพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษซึ่งเป็นแนวคิดที่สามารถไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนเชิงพื้นที่ในรูปแบบอื่นได้

คำแนะนำการใช้คู่มือ

1

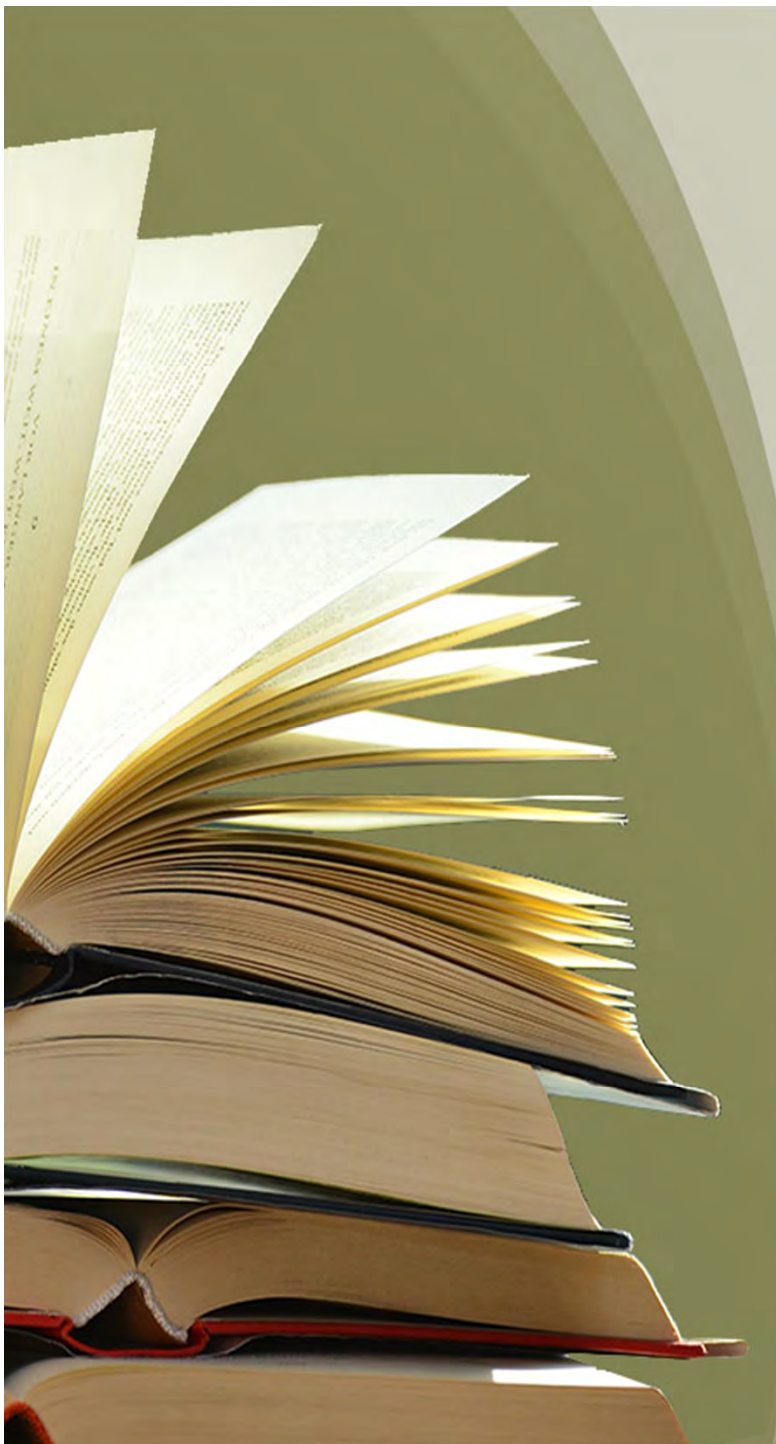
ผู้ใช้ควรศึกษาแนวทาง SEA (ฉบับปรับปรุง) (สศช., 2564ก) ประกอบการใช้คู่มือ เพื่อความเข้าใจพื้นฐานเรื่อง SEA และกระบวนการ SEA โดยทั่วไป และอ้างอิงหลักการและแนวทางดังกล่าว

2

ผู้ใช้ควรทำความเข้าใจและศึกษาขั้นตอนการใช้ SEA ตามลำดับของกระบวนการจัดทำแผนเชิงพื้นที่และกระบวนการ SEA ไปพร้อมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการใช้คู่มือ

3

จากหลักการ SEA ที่ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญทั้งหมด 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย การกลั่นกรอง การกำหนดขอบเขต การพัฒนาทางเลือก การประเมินทางเลือก การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน และการรายงานผล SEA โดยในคู่มือ SEA เชิงพื้นที่ฉบับนี้ ได้เพิ่มเติมรายละเอียดของขั้นตอนและสาระสำคัญ เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือสามารถนำไปดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ ขั้นตอนที่เพิ่มเติมคือ การบูรณาการผล SEA เข้ากับแผนเชิงพื้นที่ และการติดตามตรวจสอบและประเมินผล

ขั้นตอนการใช้ SEA เชิงพื้นที่

ขั้นตอนการใช้ SEA เชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 1 : การกลั่นกรอง

1

การกลั่นกรองความจำเป็นในการประยุกต์ใช้ SEA เชิงพื้นที่

- เป็นแผน (Plan) เชิงพื้นที่ หรือเป็นชุดโครงการหรือกลุ่มโครงการ (Program) ในพื้นที่ที่ชัดเจน หรือไม่ (มิใช่โครงการในการพัฒนาพื้นที่)
- เป็นแผนเชิงพื้นที่ภายใต้ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ....
- แผนเชิงพื้นที่นั้นอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่เป้าหมายของแผนเชิงพื้นที่และพื้นที่โดยรอบอย่างมีนัยสำคัญทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ขั้นตอนที่ 1 : การกลั่นกรอง

2

การเตรียมการประยุกต์ใช้ SEA เชิงพื้นที่ในการวางแผนเชิงพื้นที่

การเตรียมบริบทการประยุกต์ใช้ SEA ในการวางแผนเชิงพื้นที่ เป็นการดำเนินการหลังจากทราบผลการพิจารณาการกลั่นกรองแล้วว่ามีคามจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ SEA ในการจัดทำหรือปรับปรุงแผนเชิงพื้นที่ โดยประเด็นสำคัญในการเตรียมการ เพื่อใช้ประกอบการพัฒนาขอบเขตการจ้างที่ปรึกษา (Term of Reference : TOR)

3

การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกลั่นกรอง

การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกลั่นกรองสามารถเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ได้หลายโอกาส

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

1. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของ เขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี	วัตถุประสงค์ที่ ๑ สร้างฐาน การผลิตเพื่อเชื่อมโยงกับอาเซียน และพัฒนาเมืองชายแดน	วัตถุประสงค์ที่ ๒ ดึงดูด FDI (Foreign Direct Investment) เพิ่ม ขีดความสามารถของประเทศและ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
แนวทางที่ ๑: ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ในการลงทุน	๒	๓
แนวทางที่ ๒: ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตาม ศักยภาพ	๓	๒
แนวทางที่ ๓: ใช้ประโยชน์และพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม	๑	๑
...		
...		

หมายเหตุ: ระดับความสอดคล้อง

-๓	-๒	-๑	๐	๑	๒	๓
ไม่สอดคล้อง อย่างยิ่ง	ไม่สอดคล้อง ปานกลาง	ไม่สอดคล้อง เล็กน้อย	ไม่เกี่ยวข้อง	สอดคล้อง เล็กน้อย	สอดคล้อง ปานกลาง	สอดคล้อง อย่างยิ่ง

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

2. การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่และเวลา

การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่และเชิงเวลาเป็นการดำเนินการโดยผู้จัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่ที่จะพิจารณาทั้งในส่วนของขอบเขตเชิงพื้นที่ และขอบเขตเชิงเวลาให้ครอบคลุมก่อนที่จะนำไปปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งในเชิงหลักวิชาการและความสอดคล้องกับบริบทภูมิสังคม (พื้นที่และสังคม)

การกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่

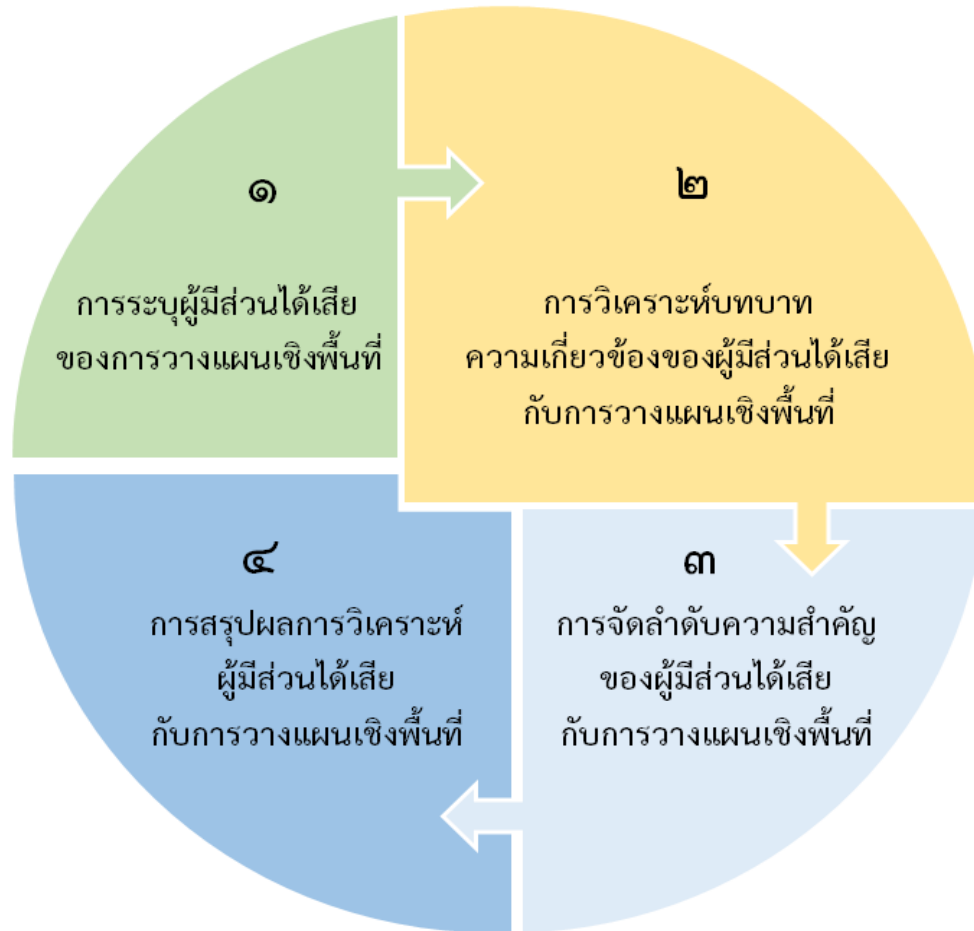
- 1) ขอบเขตพื้นที่เป้าหมายแผนเชิงพื้นที่ว่าครอบคลุมพื้นที่
- 2) ขอบเขตพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนา
- 3) ขอบเขตพื้นที่ที่สอดคล้องกับประเด็นในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของผลกระทบตามตัวชี้วัด

การกำหนดขอบเขตเชิงเวลา

- 1) พิจารณาการกำหนดขอบเขตเชิงเวลาในการจัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ
- 2) พิจารณาการกำหนดขอบเขตเชิงเวลาในการจัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับขอบเขตในการวัดของตัวชี้วัดแต่ละตัวที่ส่งผลการเปลี่ยนแปลงในระยะต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

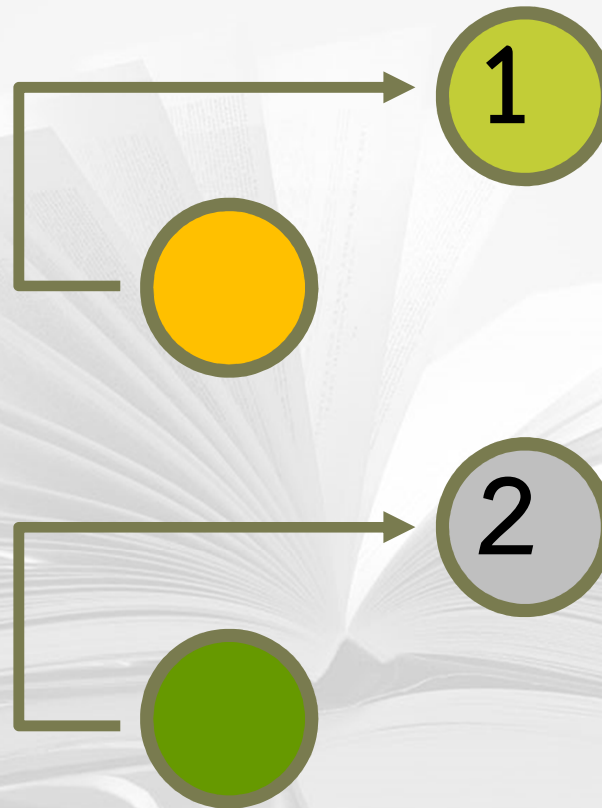
การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการ SEA ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการระบุผู้มีส่วนได้เสียให้ชัดเจนในมิติของการขับเคลื่อนการพัฒนาและมิติของผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาและจะมีส่วนสำคัญของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในกระบวนการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของ SEA

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

การระบุผู้มีส่วนได้เสีย

การระบุผู้มีส่วนได้เสียของการวางแผนพัฒนาเป็นการพิจารณาว่ามีปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันใด ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างไร การระบุผู้มีส่วนได้เสียในขั้นตอนนี้สามารถพิจารณาความเกี่ยวข้องใน 2 มิติ

มิติเชิงอำนาจหรืออิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนการพัฒนา

มิติของผลประโยชน์ที่อาจจะได้รับหรืออาจจะเสียจากการขับเคลื่อนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

ผลการระบุผู้มีส่วนได้เสียของการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ลำดับที่	กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย
1	หน่วยงานภาครัฐ
	1.1 หน่วยงานระดับนโยบายในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ
	1.1.1 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
	1.1.1.1 กองยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ (กพท.)
	1.1.1.2 กองยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กทว.)
	1.1.2 สำนักงานประมาณ
	1.2 ...
2	หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
	2.1 ...
	2.1.1 ...
3	หน่วยงานเอกชน
	3.1 ...
	3.1.1 ...

ลำดับที่	กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย
4	ภาคประชาสังคม
	4.1 ...
	4.1.1 ...
5	ภาคประชาชน
	5.1 ...
	5.1.1 ...
6	สื่อมวลชน
	6.1 ...
	6.1.1 ...
7	สถาบันการศึกษา
	7.1 ...
	7.1.1 ...
8	สถาบันทางศาสนา
	8.1 ...
	8.1.1 ...

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

การวิเคราะห์บทบาทและความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสีย

การวิเคราะห์บทบาทและความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสียของการพัฒนา สามารถดำเนินการโดยการวิเคราะห์ว่าผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มหรือแต่ละรายบุคคลมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไรในการขับเคลื่อนหรือไม่มีการขับเคลื่อนการพัฒนา ใน 2 มิติ

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

การวิเคราะห์บทบาทและความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสีย

ลำดับที่	กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย	บทบาทความเกี่ยวข้องในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	
		มิติอิทธิพลต่อความสำเร็จ	มิติผลประโยชน์ในการพัฒนา
1	หน่วยงานภาครัฐ	หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง กำกับดูแลและติดตามการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งในด้านนโยบายงบประมาณ การปฏิบัติการทั้งโดยตรงและที่มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	-
	1.1 หน่วยงานภาครัฐระดับนโยบายในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง กำกับดูแลและติดตามการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	-
	1.1.1 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง กำกับดูแลและติดตามการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในด้านนโยบายในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	-
	1.1.2 สำนักงานงบประมาณ	หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง กำกับดูแลและติดตามการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในด้าน งบประมาณที่สนับสนุนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

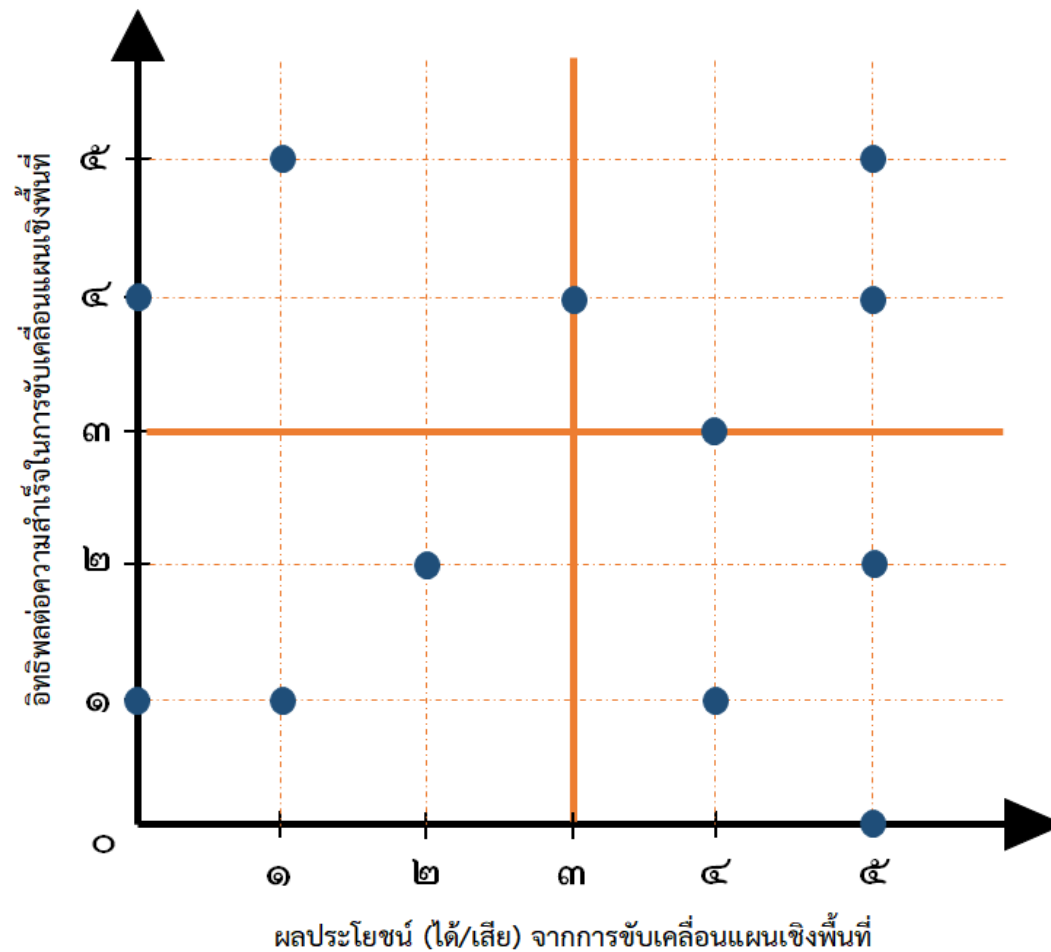
การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

ระดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสียกับแผนเชิงพื้นที่

ระดับ ความสำคัญ	มิติอิทธิพลต่อความสำเร็จ ของแผนเชิงพื้นที่	มิติผลประโยชน์ จากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่
๕	มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของแผนเชิงพื้นที่ในระดับสูงสุด	ได้รับหรือเสียผลประโยชน์จากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่ในระดับสูงสุด
๔	มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของแผนเชิงพื้นที่ในระดับสูง	ได้รับหรือเสียผลประโยชน์จากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่ในระดับสูง
๓	มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของแผนเชิงพื้นที่ในระดับปานกลาง	ได้รับหรือเสียผลประโยชน์จากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่ในระดับปานกลาง
๒	มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของแผนเชิงพื้นที่ในระดับน้อย	ได้รับหรือเสียผลประโยชน์จากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่ในระดับน้อย
๑	มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของแผนเชิงพื้นที่ในระดับน้อยมาก	ได้รับหรือเสียผลประโยชน์จากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่ในระดับน้อยมาก
๐	ไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ	ไม่ได้รับหรือไม่เสียผลประโยชน์จากการขับเคลื่อนแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

ตัวอย่างการหาค่าพิกัดความสำคัญผู้มีส่วนได้เสียกับแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

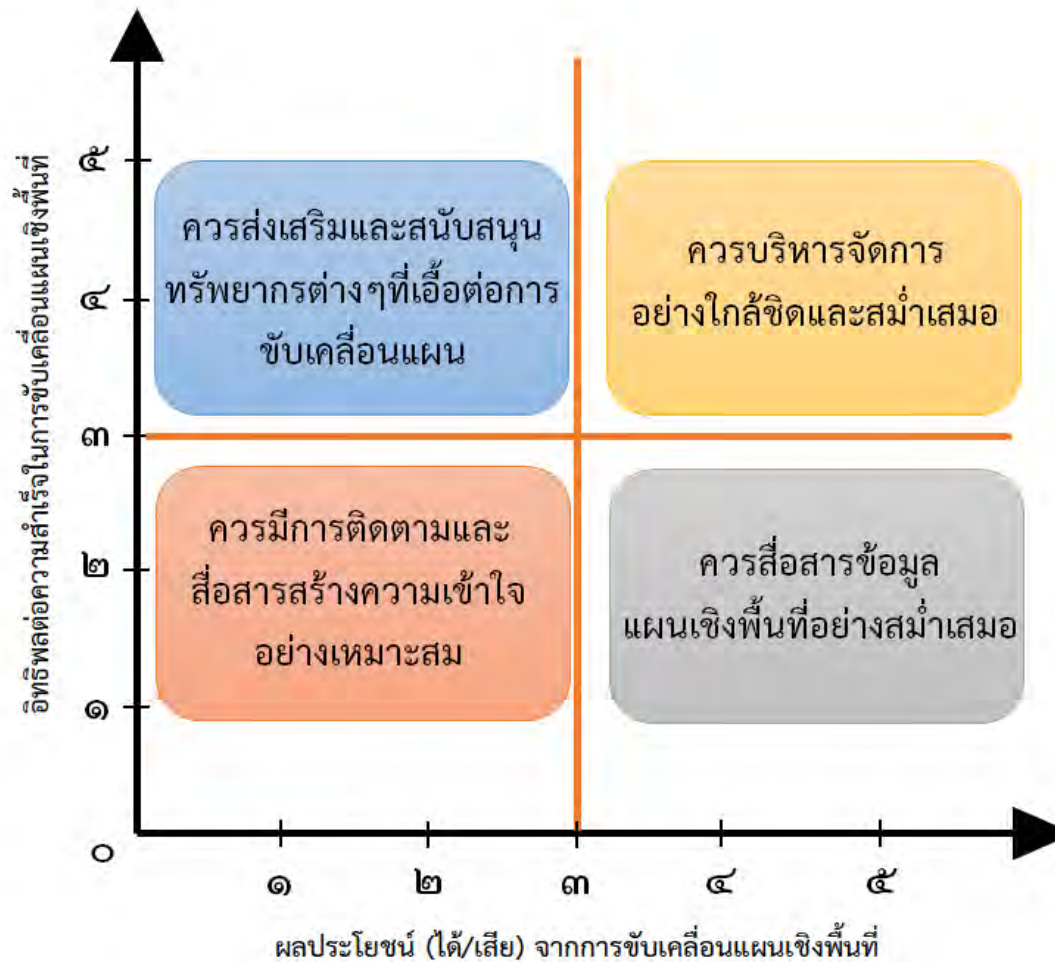
การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

บทบาทความเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้มีส่วนได้เสีย	คำนิยามผู้มีส่วนได้เสีย
ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (Primary stakeholder)	บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์ คือ ได้รับผลกระทบทางบวก หรือเสียประโยชน์ คือ ได้รับผลกระทบทางลบ โดยตรงจากการพัฒนาพื้นที่ ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการพัฒนา เช่น ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนา ประชาชนที่มีภูมิสำเนาและประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนา เป็นต้น
ผู้มีส่วนได้เสียรอง (Secondary stakeholder)	บุคคลหรือกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ สถาบัน องค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา โดยอาจมีความเกี่ยวข้องในลักษณะเป็นผู้ลงทุนในพื้นที่เป้าหมาย ในลักษณะเป็นหน่วยงานผู้มีหน้าที่ขับเคลื่อนในเชิงปฏิบัติหรือมีความเกี่ยวข้องโดยเป็นหน่วยงาน สถาบันที่มีได้มีหน้าที่โดยตรง แต่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหาผลประโยชน์ เป็นต้น
ผู้มีส่วนได้เสียหลัก (Key stakeholder)	ผู้มีส่วนได้เสียของการพัฒนาที่มีความสำคัญหรือมีบทบาทอำนาจที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

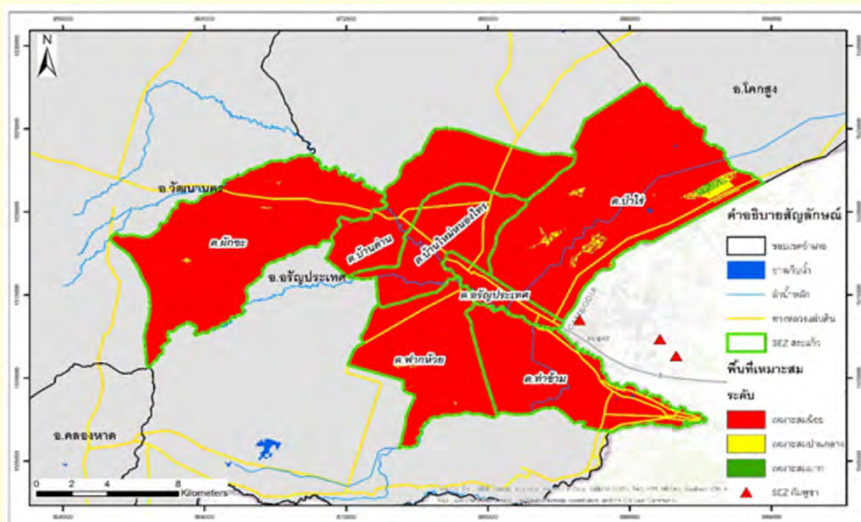
การกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมสำหรับผู้มีส่วนได้เสียของแผนเชิงพื้นที่
ที่มา: ปรับปรุงจากการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย ศูนย์พัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืน (มปป.)

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูลฐาน

1. การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่

การจัดทำ SEA สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมในทุกมิติในขั้นต้น คือการทำความเข้าใจสภาพพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่ และควรจะทำ การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ (Spatial Analysis) โดยอาศัยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเข้ามาช่วย

2.การวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดเชิงปัญหาของพื้นที่

กระบวนการวิเคราะห์กรอบแนวคิดเชิงปัญหาของพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการวิเคราะห์ข้อมูลฐานของพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวางเป้าหมายการพัฒนา

เป้าหมายการพัฒนา คือ ภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคตโดยมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงในปัจจุบัน (สศช., 2564)

- เป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาที่ครอบคลุมเหนือการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- เป้าหมายการพัฒนาของประเทศไทยในระยะยาว
- เป้าหมายข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- ศักยภาพ ความพร้อมและข้อจำกัดของพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

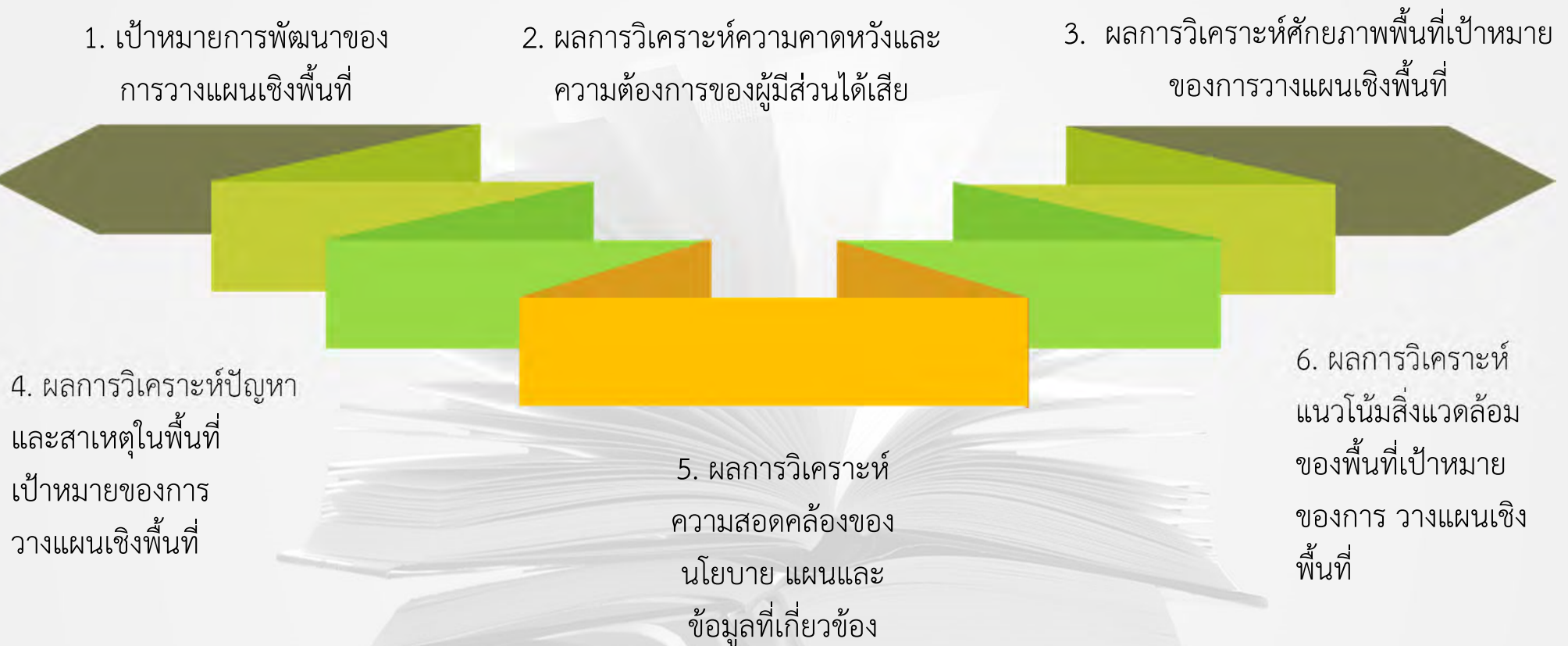
เป้าหมายการพัฒนาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

“เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วเป็นประตูเชื่อมโยงการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศและประเทศในอนุภูมิภาคขับเคลื่อนโดยเศรษฐกิจมูลค่าสูง เพื่อเชื่อมโยงกับการพัฒนาในพื้นที่บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืน”

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์เพื่อระบุประเด็นการพัฒนา และวัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืน

ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์และกำหนดประเด็นการพัฒนาของการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การวิเคราะห์เพื่อระบุประเด็นการพัฒนา และวัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืน

การวิเคราะห์และกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของการวางแผนเชิงพื้นที่ที่ต้องวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลเหล่านี้ร่วมกัน

- เป้าหมายการพัฒนาของ การวางแผนเชิงพื้นที่

- ผลการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุในพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่

- ผลการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่

- ผลการวิเคราะห์แนวโน้มสิ่งแวดล้อมของพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การกำหนดตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดการวางแผนเชิงพื้นที่เป็นสิ่งที่ใช้เพื่อบ่งชี้สภาพหรือสภาวะของการวางแผนเชิงพื้นที่ ที่ใช้วัดหรือบ่งชี้สภาพปกติและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากประเด็นการพัฒนาที่ได้กำหนดขึ้น ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ และเป็นตัวชี้วัดโดยตรง (Direct) หรือโดยอ้อม (Proxy) หรือตัวแทนตัวชี้วัด (Proxy indicator) ได้ การคัดเลือกตัวชี้วัด มีข้อควรพิจารณา

- สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนา และวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความพร้อมของข้อมูล

- สามารถติดตามตรวจสอบได้อย่างต่อเนื่อง ในระยะยาว
- ไม่ซับซ้อน แต่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแม่นยำ

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การกำหนดตัวชี้วัด

ตัวอย่างการกำหนดตัวชี้วัดประเด็นการพัฒนาของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ประเด็นการพัฒนา : การส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงบนฐานทรัพยากร”

วัตถุประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน

1. เพื่อยกระดับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรมูลค่าสูงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อส่งเสริมการทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อส่งเสริมและผลักดันการทำการเกษตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมายและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

ตัวชี้วัด	ขอบเขตและวิธีการวัด
1.1 ร้อยละมูลค่าการค้าชายแดนต่อปี	- รวบรวมข้อมูลด้านการค้าชายแดนของจังหวัดสระแก้วจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยนำข้อมูลเทียบกับฐานข้อมูลของมูลค่าการค้าชายแดนในปีก่อนหน้า - ขอบเขตการประเมินเชิงพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่เกี่ยวข้อง - ขอบเขตเชิงเวลาตามรอบของแผนการพัฒนาจังหวัดสระแก้ว
1.2 เงินลงทุนรวมในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและกิจกรรมเป้าหมายที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติ	...
1.3 ปริมาณผลผลิตของพืชเศรษฐกิจและสมุนไพรในจังหวัดสระแก้ว	...
1.4 รายได้แรงงานตามโอกาสการจ้างงานและตำแหน่งงาน	...

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การกำหนดตัวชี้วัด

ตัวอย่างการจัดลำดับความสำคัญตัวชี้วัดด้วยเทคนิค AHP

ตัวชี้วัด	ระดับความสำคัญ																	ตัวชี้วัด
	๙	๘	๗	๖	๕	๔	๓	๒	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	
๑. ร้อยละมูลค่าการค้าชายแดนต่อปี					✓													๒. เงินลงทุนรวมในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและกิจการเป้าหมายที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติ
			✓															๓. ปริมาณผลผลิตของพืชเศรษฐกิจและสมุนไพรในจังหวัดสระแก้ว
							✓											๔. รายได้แรงงานตามโอกาสการจ้างงานและตำแหน่งงาน
๒. เงินลงทุนรวมในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและกิจการเป้าหมายที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติ									✓									๓. ปริมาณผลผลิตของพืชเศรษฐกิจและสมุนไพรในจังหวัดสระแก้ว
						✓												๔. รายได้แรงงานตามโอกาสการจ้างงานและตำแหน่งงาน
๓. ปริมาณผลผลิตของพืชเศรษฐกิจและสมุนไพรในจังหวัดสระแก้ว											✓							๔. รายได้แรงงานตามโอกาสการจ้างงานและตำแหน่งงาน

๑	๓	๕	๗	๙
ความสำคัญเท่ากัน	ความสำคัญมากกว่าระดับน้อย	ความสำคัญมากกว่าระดับปานกลาง	ความสำคัญมากกว่าระดับมาก	ความสำคัญมากกว่าระดับมากที่สุด
๒ ๔ ๖ ๘ คือค่าระดับความสำคัญในกรณีที่มีความลังเลไม่สามารถให้ค่าระดับความสำคัญที่ชัดเจนได้				

ตัวชี้วัด	๑	๒	๓	๔	Cal.๑	Cal.๒	Weight
๑	๑.๐๐	๕.๐๐	๗.๐๐	๓.๐๐	๑๐๕.๐๐	๒.๑๗	๐.๕๑
๒	๐.๒๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๔.๐๐	๐.๘๐	๐.๕๕	๐.๒๒
๓	๐.๑๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๐.๓๓	๐.๐๕	๐.๔๗	๐.๑๑
๔	๐.๓๓	๐.๒๕	๓.๐๐	๑.๐๐	๐.๒๕	๐.๗๑	๐.๑๖
						๔.๒๙	๑.๐๐

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การกำหนดตัวชี้วัด

ตัวอย่างค่าระดับความสำคัญของตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ระดับความสำคัญ
1.1 ร้อยละมูลค่าการค้าชายแดนต่อปี	0.51
1.2 เงินลงทุนรวมในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและกิจการเป้าหมายที่ผ่าน การพิจารณาอนุมัติ	0.22
1.3 ปริมาณผลผลิตของพืชเศรษฐกิจและสมุนไพรในจังหวัดสระแก้ว	0.11
1.4 รายได้แรงงานตามโอกาสการจ้างงานและตำแหน่งงาน	0.16

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

การประเมินข้อมูลฐาน

การประเมินข้อมูลฐานเป็นการจัดเตรียมข้อมูลฐานของพื้นที่เป้าหมายการวางแผนเชิงพื้นที่ เพื่อทบทวนข้อมูลสิ่งแวดล้อมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของพื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ข้อมูลฐาน

1.1) การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่

1.2) การวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดเชิงปัญหาของพื้นที่

การประเมินข้อมูลฐาน

ขั้นตอนที่ 2 : การกำหนดขอบเขต SEA เชิงพื้นที่

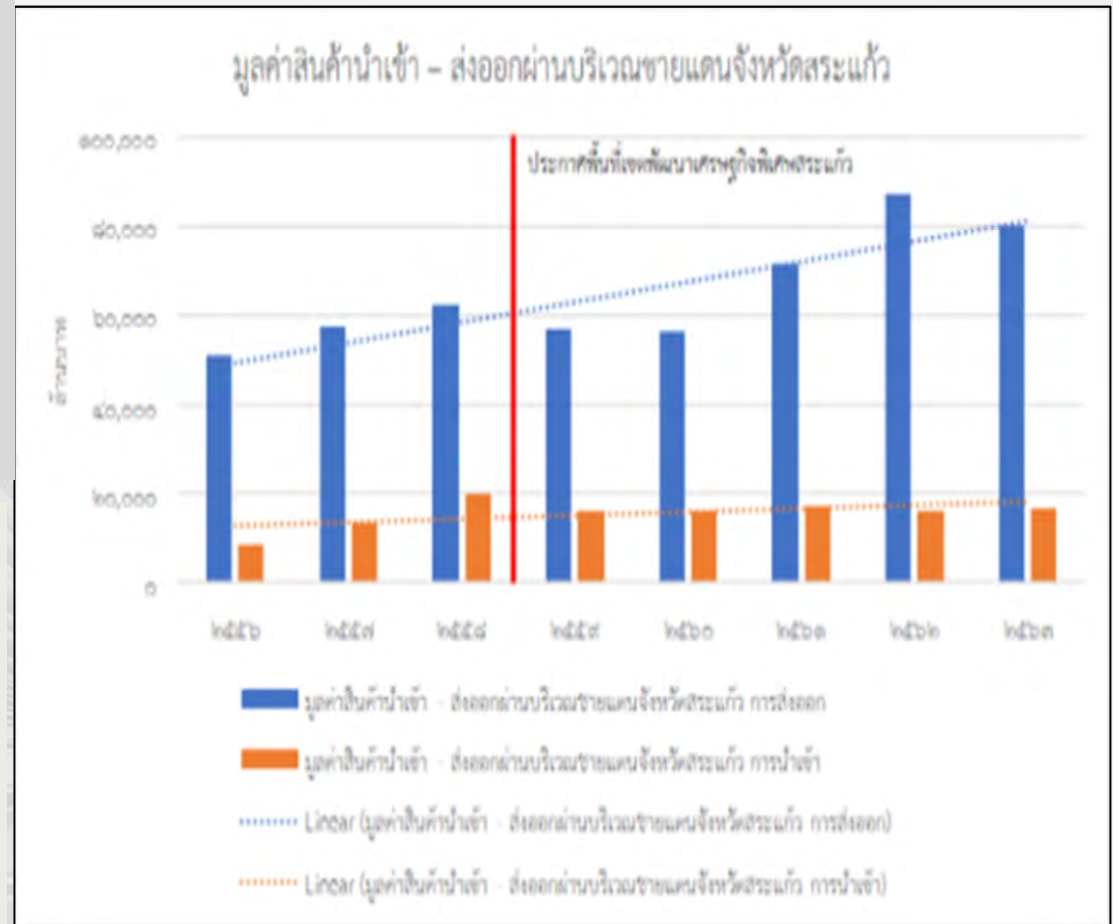
การประเมินข้อมูลฐาน

วิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอนการประเมินข้อมูลฐาน ได้แก่ Trend Analysis (การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง) เพื่อเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบันและทราบทิศทางและระดับความเร็วหรือชะลอการเปลี่ยนแปลงของประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในทางบวกและลบ

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลฐานด้านเศรษฐกิจในตัวชี้วัดที่

1 ร้อยละของมูลค่าการค้าชายแดนต่อปี

อัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าชายแดนในระยะที่ผ่านมา (พ.ศ. 2560-2564) เท่ากับร้อยละ 7.4 ต่อปี โดยคาดการณ์ว่า ในอนาคต 10 ปี จะช่วยทำให้ให้อัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้านำเข้า - ส่งออกชายแดนจังหวัดสระแก้วเพิ่มมากขึ้นในอัตราเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 40 ต่อปี

ขั้นตอนที่ 3 : การพัฒนาทางเลือกในการวางแผนเชิงพื้นที่

ตัวอย่างทางเลือกการพัฒนาของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ทางเลือกการพัฒนาที่ 1

เป็นประตูเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศและประเทศในอนุภูมิภาค ขับเคลื่อนโดยพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เกษตรแปรรูป และเศรษฐกิจชุมชนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่

ทางเลือกการพัฒนาที่ 2

เป็นประตูเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศและประเทศในอนุภูมิภาค ขับเคลื่อนโดยพัฒนาระบบโลจิสติกส์และอุตสาหกรรมแปรรูปมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-หมุนเวียน-สีเขียว เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่

ทางเลือกการพัฒนาที่ 3

เป็นประตูเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศและประเทศในอนุภูมิภาค ขับเคลื่อนโดยพัฒนาระบบโลจิสติกส์และกิจกรรมเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

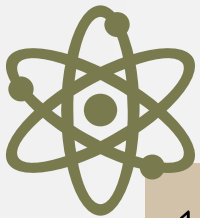
ขั้นตอนที่ 3 : การพัฒนาทางเลือกในการวางแผนเชิงพื้นที่

ตัวอย่างประเด็นการตรวจสอบทางเลือกการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ลำดับที่	ประเด็นการตรวจสอบทางเลือก	ใช่	ไม่ใช่
1	ในกระบวนการ SEA มีการพัฒนาทางเลือกในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือไม่		
2	การพัฒนาทางเลือกในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษได้นำข้อมูลจากการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในกระบวนการ SEA หรือไม่		
3	ทางเลือกการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษได้มีการพิจารณาขอบเขตเชิงภูมิศาสตร์และความสอดคล้องตามลำดับขั้นและวัตถุประสงค์ของแผน หรือแผนงานที่เกี่ยวข้อง หรือไม่ (Realistic)		
4	ทางเลือกการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษได้รับการพัฒนามาจากข้อมูลสถานภาพด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงของพื้นที่ หรือไม่ (Reasonable)		
5	ทางเลือกการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติภายในระยะเวลาและทรัพยากรภายใต้แผนหรือแผนงาน หรือไม่ (Implementable)		
6	มีความเป็นไปได้ของทางเลือกในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งในเชิงเทคนิคและเชิงสถาบัน หรือไม่ (Viable)		
7	มีทางเลือกในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืนได้		
8	ทางเลือกในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนกรอบแนวคิดของทางเลือกและการอธิบายความของแนวทางการพัฒนา หรือไม่		
9	ทางเลือกการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษได้มีการระบุแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ชัดเจนพร้อมทั้งการอธิบายข้อมูลในรูปแบบแผนที่		

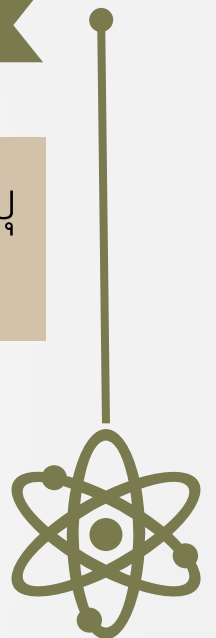
ขั้นตอนที่ 4 : การประเมินทางเลือกการพัฒนา

- ❖ พิจารณาว่าทางเลือกการวางแผนเชิงพื้นที่ใดที่มีความเหมาะสมในการดำเนินงาน
- ❖ เปรียบเทียบและคัดเลือกให้ได้ทางเลือกที่เหมาะสม

1. การคาดการณ์และประเมินผลกระทบทางเลือก
 - 1.1 การคาดการณ์ผลกระทบจากทางเลือก
 - 1.2 การประเมินผลกระทบของทางเลือก

2. การเปรียบเทียบและระบุทางเลือกที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 : การประเมินทางเลือกการพัฒนา

การคาดการณ์และประเมินผลกระทบทางเลือก

แต่ละแนวทางการพัฒนาของแต่ละทางเลือกสามารถส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบในตัวชี้วัดเดียวกันได้

1 ตัวชี้วัดคือผลการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบการสะสม (Cumulative Impact) จากทุก ๆ แนวทางการพัฒนาซึ่งจะเกิดขึ้นทั้งในพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนา

ผลกระทบสะสม (Cumulative impact) เป็นผลกระทบทั้งทางตรงและ ทางอ้อมที่สะสมจากการดำเนินแผน แผนงานและโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่เดียวกันหรือในกลุ่มประชากรเดียวกันซึ่งบางครั้งทำให้ผลกระทบรุนแรงเกินกว่าที่คาดการณ์ไว้

จำเป็นต้องรวบรวมผลการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบในภาพรวมของทุกแนวทางการพัฒนาในแต่ละทางเลือก

มีส่วนที่ส่งผลการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบสู่ภายนอกพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่หรือที่เรียกว่าผลกระทบสะสมข้ามแดน (Transboundary Cumulative Impact)

ขั้นตอนที่ 4 : การประเมินทางเลือกการพัฒนา

การประเมินผลกระทบของทางเลือก

- ทำการประเมินขนาดของผลกระทบโดยใช้กระบวนการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgement)
- สามารถดำเนินการในลักษณะที่แยกกันประเมินของแต่ละผู้เชี่ยวชาญและนำมาประมวลผลในภาพรวมร่วมกันเป็นค่าเฉลี่ยของขนาดผลกระทบ
- การอภิปรายร่วมกันในการสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับทิศทางและขนาดของผลกระทบ

ขนาด/ระดับผลกระทบ	ความหมาย
- 3	มีผลกระทบทางลบมากต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ภายใต้ตัวชี้วัด
- 2	มีผลกระทบทางลบปานกลางน้อยต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ภายใต้ตัวชี้วัด
- 1	มีผลกระทบทางลบน้อยต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ภายใต้ตัวชี้วัด
0	ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาพื้นที่ต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ในพื้นที่เป้าหมายและนอกพื้นที่เป้าหมาย ภายใต้ตัวชี้วัด
+ 1	มีผลกระทบทางบวกน้อยต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ภายใต้ตัวชี้วัด
+ 2	มีผลกระทบทางบวกปานกลางต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ภายใต้ตัวชี้วัด
+ 3	มีผลกระทบทางบวกมากต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ภายใต้ตัวชี้วัด

ขั้นตอนที่ 4 : การประเมินทางเลือกการพัฒนา

การเปรียบเทียบและระบุทางเลือกที่เหมาะสม

- ❖ ทราบขนาดของการเปลี่ยนแปลงหรือขนาดของผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นของแต่ละทางเลือกตามตัวชี้วัดที่กำหนดแล้ว
- ❖ นำมาพิจารณาร่วมกับคำแนะนำนักหรือค่าระดับความสำคัญของตัวชี้วัด
- ❖ ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้นั้นมีทิศทางของการวัดในการเปลี่ยนแปลงทางบวกหรือทางลบ
- ❖ นำมาประมวลผลการเปรียบเทียบทางเลือกในการวางแผนเชิงพื้นที่ เพื่อที่จะระบุทางเลือกที่เหมาะสมจากผลคะแนนรวมของแต่ละทางเลือก

ขั้นตอนที่ 4 : การประเมินทางเลือกการพัฒนา

ตัวอย่างการประมวลผลการเปรียบเทียบทางเลือกของ การพัฒนาเกษตรธุรกิจพิเศษ

ตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนัก	สภาพตามปกติ	ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3
		ผลกระทบ	ผลกระทบ	ผลกระทบ	ผลกระทบ
1. ร้อยละของมูลค่าการค้าชายแดนต่อปี (+)	0.51	- 2 (-1.02)	+ 1 (0.51)	+ 2 (1.02)	+ 2 (1.02)
2. เงินลงทุนรวมในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและกิจกรรมเป้าหมายที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติ (+)	0.22	- 2 (-0.44)	+ 1 (0.22)	+ 2 (0.44)	+ 3 (0.66)
3. ปริมาณผลผลิตของพืชเศรษฐกิจและสมุนไพรในจังหวัดสระแก้ว (+)	0.11	0 (0)	+ 1 (0.11)	+ 2 (0.22)	+ 3 (0.33)
4 รายได้แรงงานตามโอกาสการจ้างงานและตำแหน่งงาน (+)	0.16	- 1 (-0.16)	+ 1 (0.16)	+ 2 (0.32)	+ 2 (0.32)
รวม	1	-1.62	1.00	2.00	2.33

ขั้นตอนที่ 5 : การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน

การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน (Measures for sustainability) ของแต่ละทางเลือก เป็นแนวทางหรือวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยให้ประเด็นยุทธศาสตร์บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อทำให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว โดยมาตรการเพื่อความยั่งยืน มีมาตรการ 3 รูปแบบ

- **มาตรการส่งเสริม (Enhancement)** เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้ผลลัพธ์ของทางเลือกนั้น ก่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มมากขึ้น
- **มาตรการหลีกเลี่ยง (Avoidance)** เป็นการปรับเปลี่ยนแนวทางหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบจากการดำเนินงานตามทางเลือก
- **มาตรการลดหรือบรรเทา (Mitigation/ Reduction)** เป็นแนวทางหรือวิธีการที่ลดหรือบรรเทาผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามทางเลือกให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ขั้นตอนที่ 6 : การรายงานผล SEA เชิงพื้นที่

การจัดทำรายงานการศึกษา SEA เป็นการสรุปผลการดำเนินงาน SEA ทุกขั้นตอน เพื่อใช้ในการดำเนินงานและการติดตาม ประเมินผลของแผน และเพื่อสื่อสารต่อประชาชน

รายงาน SEA ที่ดีควรแสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

เมื่อจัดทำรายงาน SEA แล้ว ควรนำไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียและนำกลับมาทบทวนปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกครั้ง เพื่อให้ได้รายงานที่มีความสมบูรณ์ น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสาธารณะก่อนนำไปบูรณาการจัดทำร่างแผน ซึ่งบูรณาการกับ SEA ต่อไป

การจัดทำรายงาน SEA ควรมี 2 ฉบับ ประกอบด้วย 1) รายงานวิชาการ และ 2) รายงานฉบับประชาชน

ขั้นตอนที่ 6 : การรายงานผล SEA เชิงพื้นที่

รายงาน SEA ฉบับวิชาการ

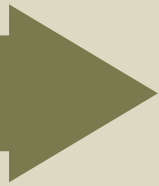
บทสรุปผู้บริหาร

บทที่	บทนำ
1	1.1 หลักการและเหตุผล 1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำ SEA เชิงพื้นที่ 1.3 พื้นที่เป้าหมายของการวางแผนเชิงพื้นที่ 1.4 กรอบการดำเนินการและวิธีการจัดทำ 1.5 ระยะเวลาการดำเนินการจัดทำ 1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ
บทที่	การกำหนดขอบเขต
2	2.1 การทบทวนและวิเคราะห์แผนและยุทธศาสตร์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการระบุประเด็นสำคัญในการจัดทำ SEA เชิงพื้นที่ 2.2 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียและการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของการพัฒนา 2.3 การวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายการพัฒนา วัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัด 2.4 การประเมินข้อมูลฐาน

บทที่	การพัฒนาและการประเมินทางเลือก
3	3.1 การพัฒนาทางเลือกของการวางแผนเชิงพื้นที่ 3.1 การประเมินทางเลือกของการวางแผนเชิงพื้นที่
บทที่	การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน
4	
บทที่	การมีส่วนร่วมในกระบวนการ SEA ของการวางแผนเชิงพื้นที่
5	5.1 หลักการและเหตุผล 5.2 วัตถุประสงค์ 5.3 ขั้นตอนการดำเนินงาน 5.4 ผลการดำเนินงานการมีส่วนร่วม 5.5 สรุปผลการดำเนินงาน
บทที่	บทสรุปและข้อเสนอแนะ (เชิงนโยบาย)
6	
บรรณานุกรม/ เอกสารอ้างอิง	

ขั้นตอนที่ 6 : การรายงานผล SEA เชิงพื้นที่

รายงาน SEA ฉบับประชาชน

รายงานฉบับประชาชนใช้สื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้ข้อมูลและชี้แจงผลของการจัดทำ SEA ซึ่งองค์ประกอบและเนื้อหาของรายงานมีประเด็นสำคัญที่คล้ายกับรายงานวิชาการ แต่เน้นสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการจัดทำ SEA และผลจากการมีส่วนร่วม โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วนทุกประเด็น

บทสรุปสำหรับประชาชน

บทที่ 1

ให้ข้อมูลสรุปโดยสังเขปเรื่องวัตถุประสงค์ พื้นที่ศึกษา ระยะเวลา วิธีการวางแผนเชิงพื้นที่และผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยแสดงเป็นแผนที่ รูปภาพ หรือแผนผังที่เข้าใจง่าย สั้นกระชับ

บทที่ 2

ชี้แจงกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการจัดทำ SEA ของการวางแผนเชิงพื้นที่ ได้แก่ การกำหนดขอบเขต การพัฒนาและการประเมินทางเลือก การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน โดยแสดงเป็นกล่องข้อความ แผนภูมิ และรูปภาพประกอบ

บทที่ 3

แจ้งให้ทราบว่า ทางเลือกที่เหมาะสมจากผลการวางแผนเชิงพื้นที่เป็นอย่างไร ข้อดีและข้อควรคำนึงถึง พร้อมกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการได้มาซึ่งทางเลือกที่เหมาะสมและมาตรการเพื่อความยั่งยืนโดยสังเขปและไม่ใช้คำที่เป็นเทคนิคและวิชาการมากเกินไป

บทที่ 4

แจ้งโอกาสการมีส่วนร่วมในการติดตามผลการนำทางเลือกที่เหมาะสมและมาตรการต่าง ๆ ไปใช้ในการวางแผนเชิงพื้นที่ รวมถึงแจ้งบทบาทของผู้มีส่วนได้เสียหลังจากการจัดทำ SEA โดยสังเขปพร้อมระบุระยะเวลาให้เข้าใจชัดเจน

ขั้นตอนที่ 7 : การบูรณาการผล SEA กับการวางแผนเชิงพื้นที่

เป้าหมายของการใช้ SEA เชิงพื้นที่ คือการนำผลลัพธ์ของกระบวนการ SEA ผสมเข้ากับแผนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเชิงพื้นที่นั้น และขับเคลื่อนการใช้ SEA สู่การสนับสนุนให้การวางแผนเชิงพื้นที่บรรลุการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน ดังนั้นขั้นตอนสุดท้ายนี้ จึงมีความสำคัญต่อสัมฤทธิ์ผลของการใช้ SEA ดังนั้นการบูรณาการ SEA เชิงพื้นที่ จึงต้องกำหนดวิธีการและแนวทางการบูรณาการ

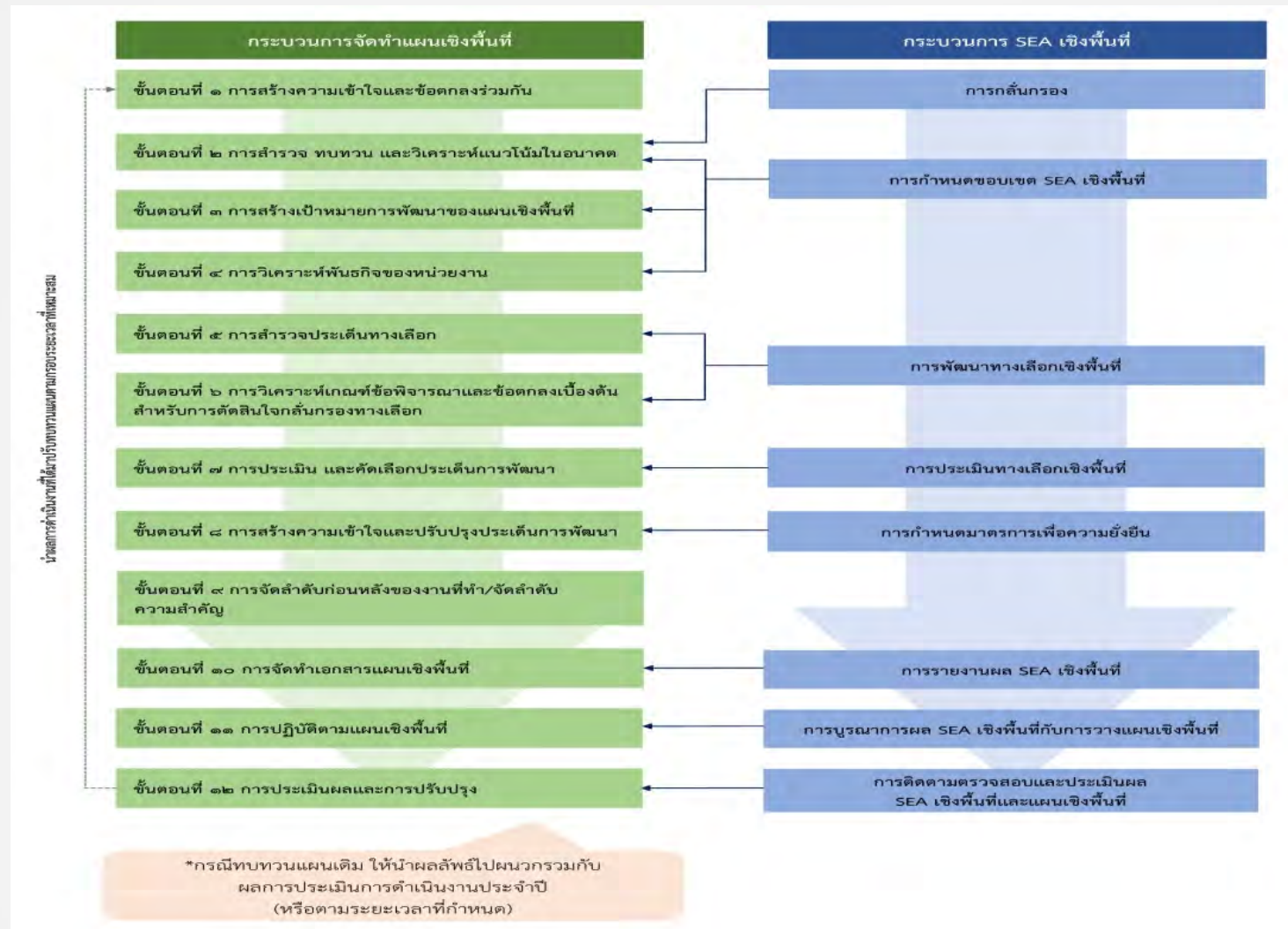
1

ขั้นตอน กระบวนการ และผลลัพธ์ของ SEA และการวางแผนเชิงพื้นที่

2

การขับเคลื่อนการวางแผนเชิงพื้นที่ไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอน กระบวนการและผลลัพธ์ของ SEA และ การวางแผนเชิงพื้นที่

บทสรุป

สรุปตัวอย่างวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA

สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้ (ตัวอย่าง)	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตการวางแผนเชิงพื้นที่		
1.1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย แผน และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	- Compatibility Analysis (การวิเคราะห์ความสอดคล้อง)	การประเมินให้ทราบระดับของความเหมาะสมของแผนพัฒนากับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่างๆ ทั้งในระดับที่เหนือกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่า
1.2 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย	- Stakeholder Quadrant (แผนที่ระบุบทบาทความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย) - Pyramid of Stakeholders Mapping (แผนที่พีระมิดระดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย) - Identification of Participation Level for Stakeholders (การระบุระดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย) - Stakeholder mapping diagram for communication action (ไดอะแกรมระบุประโยชน์และผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย)	ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง โดยอ้อมมีใครบ้าง ใครเป็นผู้แทน และลำดับความสำคัญของตัวแทนของผู้มีส่วนได้เสียที่มีบทบาทต่าง ๆ ได้รับประโยชน์และเกี่ยวข้องได้รับผลกระทบ การระบุวิธีที่จะใช้ในการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียที่มีความสำคัญแตกต่างกัน แผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ที่ระบุว่าจะใช้วิธีการสื่อสารอะไร เมื่อไร และในขั้นตอนไหน ตลอดกระบวนการศึกษา SEA และการจัดทำแผนการพัฒนา ตามขอบเขตเชิงพื้นที่และเวลา

สรุปตัวอย่างวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA

สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้ (ตัวอย่าง)	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตการวางแผนเชิงพื้นที่		
1.3 การวางแผนเป้าหมายการพัฒนา	Stakeholder participation workshop (การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนได้เสีย)	การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย
1.4 การวิเคราะห์และบ่งชี้ประเด็นการพัฒนาและวัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืน	Stakeholder participation workshop (การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนได้เสีย) - In-Depth Interview (การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียเชิงลึก) - Role-Play (การสมมุติบทบาทเป็นผู้มีส่วนได้เสีย) - Content Analysis (การวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหา) - Strategic Issues Synthesis (การวิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์)	การวิเคราะห์และกำหนดประเด็นการพัฒนาของการวางแผนเชิงพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย การประมวลผลข้อมูลและสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาของการวางแผนเชิงพื้นที่ ภายใต้กรอบของเป้าหมายการวางแผนเชิงพื้นที่ การระบุและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้เสียต่อแผนการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ การหาสาเหตุต้นตอของปัญหาและโอกาสในการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ การวิเคราะห์บ่งชี้ประเด็นการพัฒนาหรือประเด็นยุทธศาสตร์ของการวางแผนเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ใช้ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและตัวชี้วัด

สรุปตัวอย่างวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA

สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้ (ตัวอย่าง)	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตการวางแผนเชิงพื้นที่		
1.5 การกำหนดตัวชี้วัด	- Indicator verification (การตรวจสอบความใช้ได้ของตัวชี้วัด)	การระบุตัวชี้วัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพสำหรับสภาพหรือสถานะของประเด็นการพัฒนาที่กำหนดขึ้น และพิจารณาความเหมาะสม ครอบคลุม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการใช้ในการติดตามตรวจสอบ
1.6 การประเมินข้อมูลฐาน	Trend Analysis (การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง)	ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบันและทราบทิศทางและระดับความรวดเร็วหรือชะลอการเปลี่ยนแปลงของประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในทางบวกและลบ

สรุปตัวอย่างวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA

สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้ (ตัวอย่าง)	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดขอบเขตการวางแผนเชิงพื้นที่		
1.5 การกำหนดตัวชี้วัด	- Indicator verification (การตรวจสอบความใช้ได้ของตัวชี้วัด)	การระบุตัวชี้วัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพสำหรับสภาพหรือสภาวะของประเด็นการพัฒนาที่กำหนดขึ้น และพิจารณาความเหมาะสม ความครอบคลุม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการใช้ในการติดตามตรวจสอบ
1.6 การประเมินข้อมูลฐาน	Trend Analysis (การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง)	ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัดประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบันและทราบทิศทางและระดับความรวดเร็วหรือชะลอการเปลี่ยนแปลงของประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในทางบวกและลบ

สรุปตัวอย่างวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA

สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้ (ตัวอย่าง)	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาทางเลือกการวางแผนเชิงพื้นที่		
	- Strategic Action Analysis (การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาของทางเลือก) - Checklist of alternative suitability (รายการตรวจสอบความเหมาะสมของทางเลือก)	การออกแบบทางเลือกการพัฒนาต่าง ๆ และทางเลือกสภาพตามปกติ ซึ่งแสดงลักษณะและผลกระทบที่มีต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาและวัตถุประสงค์เพื่อความยั่งยืนของการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ

สรุปตัวอย่างวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA

สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้ (ตัวอย่าง)	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางเลือกการวางแผนเชิงพื้นที่		
3.1 การพิจารณาผลกระทบของทางเลือกในอนาคต	- Scenarios Analysis (การวิเคราะห์คาดการณ์สภาพอนาคต)	การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของตัวชี้วัด จากอดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์สภาพอนาคตของทางเลือกการพัฒนาต่าง ๆ เปรียบเทียบกับสภาพตามปกติ
3.2 การประเมินตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสม	- Rating and Ranking of Alternatives (การจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกต่าง ๆ) - Comparison matrix for positive and negative impacts (เมทริกเปรียบเทียบผลกระทบทางบวกและทางลบของทางเลือกต่างๆ) - Multiple Criteria Analysis (การวิเคราะห์เกณฑ์หลากหลายทาง เพื่อประเมินทางเลือก)	ผลกระทบทางบวกและทางลบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และผลการประเมินทางเลือกต่าง ๆ และทางเลือกที่เหมาะสม

สรุปตัวอย่างวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในขั้นตอน SEA

สำหรับการวางแผนเชิงพื้นที่

ขั้นตอนการใช้ SEA	วิธีการ/เทคนิคที่ใช้ (ตัวอย่าง)	ผลผลิตที่ได้จากการใช้วิธีการ/เทคนิค
ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืนในการวางแผนเชิงพื้นที่		
4.1 มาตรการสนับสนุน ทางเลือกที่เหมาะสม	- Brainstorming with stakeholders (การระดมความคิดเห็นร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย)	มาตรการส่งเสริม มาตรการลดผลกระทบ และมาตรการหลีกเลี่ยงผลกระทบ

กระบวนการมีส่วนร่วมใน SEA เชิงพื้นที่

การมีส่วนร่วมใน SEA เชิงพื้นที่

แนวทางการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารและการมีส่วนร่วมสำหรับการจัดทำ SEA

ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารและการมีส่วนร่วมสำหรับ SEA ในการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่โดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้เสีย ควรพิจารณาคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของ SEA ที่มุ่งประชาสัมพันธ์ สื่อสารข้อมูลให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่มีเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนทั้งในพื้นที่เป้าหมายของแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียที่มีความเกี่ยวข้องที่อยู่ภายนอกพื้นที่เป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ได้รับทราบ ก่อเกิดความเข้าใจในข้อมูลอย่างทั่วถึงและสามารถมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน SEA ในการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียของแผนพัฒนาเชิงพื้นที่

แนวทางการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

แผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

ระดับการให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

ระดับการปรึกษาหารือ

ระดับการร่วมตัดสินใจ

แผนการดำเนินงานเป็น 3 แผน

แผนการเตรียมความพร้อมด้านการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

แผนการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และการสร้างการรับรู้

แผนการประชุมรับฟังความคิดเห็น

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
1. การกำหนดขอบเขต		
(1) การทบทวนและวิเคราะห์นโยบาย แผน แผนงาน กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการระบุประเด็นสำคัญของการจัดทำ SEA	ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	แบบสอบถาม
	หน่วยงานเจ้าของแผน หรือแผนงาน	การสัมภาษณ์
	นักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ หัวหน้าส่วนราชการสูงสุดหรือผู้ได้รับมอบหมายที่มีอำนาจในการตัดสินใจ	
	หน่วยงานเจ้าของแผน หรือแผนงาน หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
1. การกำหนดขอบเขต		
(2) การจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม	หน่วยงานเจ้าของแผน หรือแผนงาน ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา ผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมและอาสาสมัครเพื่อสังคมในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา องค์กรอิสระไม่หวังผลกำไรซึ่งทำงานในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
1. การกำหนดขอบเขต		
(3) การวิเคราะห์และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเด็นการพัฒนา วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัด	ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	แบบสอบถาม
	นักวิชาการและสถาบันการศึกษาที่มีความสนใจในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสัมภาษณ์
	ผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมและอาสาสมัครเพื่อสังคมในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสนทนากลุ่ม
	องค์กรอิสระไม่หวังผลกำไรซึ่งทำงานในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การประชุมเชิงปฏิบัติการ
	ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	นักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ	

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
1. การกำหนดขอบเขต		
(4) การประเมิน ข้อมูลฐาน	– ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	แบบสอบถาม
	– หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสัมภาษณ์
	– นักวิชาการและสถาบันการศึกษาที่มีความสนใจในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ	การสนทนากลุ่ม
	– เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– หน่วยงานเจ้าของแผน หรือแผนงาน	การประชุมเชิงปฏิบัติการ
	– ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
1. การกำหนดขอบเขต		
(5) การรายงาน การกำหนดขอบเขต	– หน่วยงานเจ้าของแผน หรือแผนงาน – ประชาชนที่มีภูมิสำเนาในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา – ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา – หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา – ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ – เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา – ผู้กำหนดหรือผู้อนุมัติแผน หรือแผนงาน ผู้จัดสรรงบประมาณ – หัวหน้าส่วนราชการสูงสุดหรือผู้ได้รับมอบหมายที่มีอำนาจในการตัดสินใจ – นักวิชาการและสถาบันการศึกษาที่มีความสนใจในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การประชุมรับฟังความคิดเห็น

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
2. การพัฒนาทางเลือก		
(1) การพัฒนาทางเลือก	– ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	แบบสอบถาม
	– นักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสัมภาษณ์
	– ผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมและอาสาสมัครเพื่อสังคมในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสนทนากลุ่ม
	– องค์กรอิสระไม่หวังผลกำไรซึ่งทำงานในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การประชุมเชิงปฏิบัติการ
	– หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ	
	– เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
2. การพัฒนาทางเลือก		
(1) การพัฒนาทางเลือก	หน่วยงานเจ้าของแผน หรือแผนงาน ผู้กำหนดหรือผู้อนุมัติแผน หรือแผนงาน ผู้จัดสรรงบประมาณ หัวหน้าส่วนราชการสูงสุดหรือผู้ได้รับมอบหมายที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การประชุมรับฟังความคิดเห็น

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
2. การพัฒนาทางเลือก		
2. การประเมินทางเลือก	– ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	แบบสอบถาม
	– นักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสัมภาษณ์
	– นักวิชาการและสถาบันการศึกษาที่มีความสนใจในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– ผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมและอาสาสมัครเพื่อสังคมในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสนทนากลุ่ม
	– องค์กรอิสระไม่หวังผลกำไรซึ่งทำงานในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– หน่วยงานเจ้าของแผน หรือแผนงาน	การประชุมเชิงปฏิบัติการ
	– ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางความคิดที่มีอิทธิพลในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ	
	– เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	

ตัวอย่างการจัดทำแผนการสื่อสารและการมีส่วนร่วม

ขั้นตอน SEA	ผู้มีส่วนได้เสีย	รูปแบบการสื่อสารและการมีส่วนร่วม
4. การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน		
	– ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	แบบสอบถาม
	– นักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสัมภาษณ์
	– นักวิชาการและสถาบันการศึกษาที่มีความสนใจในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– ผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมและอาสาสมัครเพื่อสังคมในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	การสนทนากลุ่ม
	– องค์กรอิสระไม่หวังผลกำไรซึ่งทำงานในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	
	– หน่วยงานเจ้าของแผน หรือแผนงาน	การประชุมเชิงปฏิบัติการ
	– ผู้กำหนดหรือผู้อนุมัติแผน หรือแผนงาน ผู้จัดสรรงบประมาณ	
	– หัวหน้าส่วนราชการสูงสุดหรือผู้ได้รับมอบหมายที่มีอำนาจในการตัดสินใจ	
	– ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ	
	– เอกชนและผู้ประกอบการในพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ศึกษา	

การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

แนวทางการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

1) ปัจเจกบุคคล (individual)

2) องค์กรประสาน (node)

3) เครือข่าย (network) ที่มีการเชื่อมโยงของคน
กลุ่มของคน กลุ่มองค์กร หรือเครือข่ายที่สมัครใจใน
พื้นที่หรือตามประเด็นปัญหาและประเด็นการพัฒนา
ที่สนใจ

การติดตามตรวจสอบและประเมินผล
ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผน

การประเมิน (Assessment criteria)

ตัวชี้วัด (Indicator)

การจัดทำรายงาน SEA เชิงพื้นที่

1

การจัดทำรายงานการกลั่นกรอง

2

การจัดทำรายงานการกำหนดขอบเขต

การจัดทำรายงาน SEA

3

การควบคุมคุณภาพรายงาน SEA

4